

LBRIS

We know
books

Arhimandrit

EPIFANIE

THEODOROPOULOS

Răspunsuri
la căutări

Traducere din limba greacă
protos. Teofan Munteanu

editura
Σοφία

București

să vorbești împotriva episcopilor!” Să găsească, știu și eu, vreun preot. Să găsească un preot și să mai apară și în ziare cu titlul „Lupta împotriva episcopilor”. Nu este cu neputință să-l ia într-o zi și să-i zică: „Hai să ne vorbești despre episcopocrație!” Să creadă un naiv ca acesta că aduce închinare lui Dumnezeu, că slujește Biserica! În vreme ce ei o fac ca să aducă vătămare instituției arhieresti, și nu pentru a înfiera o greșală sau alta a unei persoane anume.

Pe de o parte, vor aduce vătămare fraților; Pe de alta, episcopilor. Luând pe unul sau altul drept unelte, vor lovi în stânga și-n dreapta. Și nu înțelegem că toți le dăm de bunăvoie arme ca să dărâăm edificiul. Le dăm instrumente pentru dărâmarea edificiului Bisericii.

CUPRINS

TÂLCUIRI LA SFÂNTA SCRIPTURĂ	5
Apostolul din Duminica fiului risipitor	6
Învățăături din pilda fiului risipitor	11
Pilda talanților	27
Pilda celor chemați la cină	33
Scriptură și Tradiție	40
Epistola către Evrei, cap. 11	41
Învățăături din pilda slăbănogului	48
Urmându-L pe Domnul	55
IMNOGRAFIA BISERICII.	65
Nașterea Domnului	66
Triodul	79
Pogorârea Sfântului Duh – Cincizecimea	124
Octoihul	126
DESPRE AVORT ȘI ALTE TEME MEDICALE ..	143
Avorturile	143
Alte teme medicale	167
Despre transplanturile de organe	203

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducerea s-a făcut după: 'Επιφανίου Ι. Θεοδωροπούλου, *Η χαρά του Χριστιανού, επιμελεία αρχιμ. Ιωάννου Κωστώφ, Έκδ. Αγ. Ιωάννης ό Δαμασκηός, Σταμάτα, 2018, pp. 218-449.*

© Editura Sophia pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EPIFANIE THEODOROPULOS, arhimandrit

Răspunsuri la căutări / Arhimandrit Epifanie Theodoropoulos;
trad. din lb. greacă: protos. Teofan Munteanu – București:
Editura Sophia, 2023
ISBN 978-973-136-912-9

I. Teofan Munteanu, protosinghel

TÂLCUIRI LA SFÂNTA SCRIPTURĂ

Parabola, după cum știți, este o pildă. Este, adică, ceva ce nu s-a petrecut, dar care, spre deosebire de mit, se poate petrece. Mitul este ceva ce nici nu s-a întâmplat, nici nu este cu putință să se întâmple. Basmul este ceva inexistent, o plămuire a fanteziei noastre, în vreme ce parabola este preluată din însăși viața noastră. Chiar dacă nu s-a petrecut, condițiile parabolei sunt de așa natură încât ar putea-o face să devină în orice clipă realitate. Nimic, adică, din ceea ce spune nu este mit, nimic nu este fantastic, nimic nu este dintre cele ce nu s-ar putea întâmpla. Acesta este înțelesul parabolei. Dacă s-ar petrece, atunci n-am mai vorbi de o parabolă, ci despre istorisirea unei întâmplări, am avea o relatare a unui eveniment adevărat.

Apostolul din Duminică fiului risipitor

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva” (I Corinteni 6, 12). Sfântul Apostol Pavel se referă aici la diferite lucruri, care, ar putea zice cineva, nu sunt nici păcat, nici virtute. Sunt indiferente, neutre. Așa cum este mâncarea. Din punct de vedere moral, mâncarea este neutră. Ia un înțeles bun sau rău potrivit cu întrebuițarea ei. Dacă cineva mănâncă și Îl slăvește pe Dumnezeu, mâncarea primește o valoare morală. Dacă mănâncă până la lăcomie și neînfrânare, mâncarea își pierde valoarea morală. Mâncarea în sine este neutră.

Spune, așadar, că toate îmi sunt îngăduite, am puterea să săvârșesc orice, „dar nu toate îmi sunt de folos”. Nu toate îmi folosesc, nu sunt toate în interesul meu. Dacă mănânc, am puterea s-o fac, dar dacă mănânc mult, peste măsură, aceasta nu-mi folosește, fiindcă devin neînfrânat în privința mâncării. Dau trupului cele peste măsură, devin rob al patimii lăcomiei.

„Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva.” Toate acestea sunt în puterea mea, să le fac sau nu, dar eu nu voi deveni rob al nici unuia dintre ele. Nu voi da nici unuia dintre acestea dreptul de a mă stăpâni. „Bucatele sunt pentru pântece și pântecele pentru bucate și Dumnezeu va nimici și pe unul și pe celelalte” (I

Corinteni 6, 13). Dumnezeu va nimici și pântecele, și bucatele. Înțelege că aceasta se va întâmpla după Învierea morților, când nu vom mai mânca și nu vom mai bea, nici nu vom mai avea acest proces de acum al digestiei, cu toate ale sale.

Întrucât pântecele a fost creat pentru bucate, iar bucatele pentru pântece, puteți mânca, dar să nu deveniți niciodată robii mâncării, să nu vă stăpânească mâncarea, nici în cantitate, nici în calitate. Am spus-o de multe ori, nu voi înceta s-o repet. Mâncăruri simple, cele absolut necesare. Femeile, mai cu seamă, să nu mănânce toată ziua stând în bucătărie ca să pregătească trei, și patru, și cinci feluri de mâncare, cât mai diverse și mai sofisticate, și astfel să irosească timpul pe care l-ar fi putut rezerva celor duhovnicești. Mâncăruri simple.

„Trupul însă nu e pentru desfrânare, ci pentru Domnul, și Domnul este pentru trup” (I Corinteni 6, 13). În general vorbind, trupul nostru aparține Domnului, a fost creat pentru Domnul, este pentru Domnul. Și Domnul este pentru trup, ca să sălășluiască, adică, în trup și să fie Stăpân și al trupului nostru. Și să călăuzească trupul unde voiește El, nu unde voiesc poftele noastre, unde vrea lumea, unde vrea diavolul.

„Iar Dumnezeu, Care a înviat pe Domnul, ne va învia și pe noi prin puterea Sa” (I Corinteni 6, 14). Desigur, va zice cineva: „Dar cum este trupul pentru Domnul și Domnul pentru trup,

de vreme ce trupul la un moment dat va muri și-l vor mânca viermii?" Aceasta nu are nici o importanță, spune Sfântul Apostol Pavel. Chiar dacă trupul nostru moare, va învia, se va ridica iarăși din moarte nestrucăcios. „Se seamănă”, după cum zice în altă parte, „întru stricăciune, înviază întru nestrucăciune; [...] se seamănă întru slăbiciune, înviază întru putere” (*I Corinteni* 15, 42-43). Așadar, Dumnezeu, Care L-a înviat pe Domnul nostru Iisus Hristos, El Însuși va învia și trupurile noastre în Ziua Judecării. Iar aceasta o va face cu puterea Sa. Dumnezeu are puterea să ne învieze trupurile.

„Fugiți de desfrânare!” (*I Corinteni* 6, 18). Nu doar „Luați aminte!”, ci „Fugiți!”, adică luați-o la fugă. Un străin spunea odată că toate luptele morale se câștigă prin atacul față către față. Singura luptă care se câștigă prin fugă este războiul trupului, lupta curăției. Cine vrea să se împotrivească, în cele din urmă va cădea, fiindcă patima îi va întuneca judecata. Dacă o ia la fugă, dacă își ia picioarele la spinare, cum zicem, atunci se va izbăvi de păcat.

Părinții stăruie mult asupra purtării lui Iosif față de femeia lui Putifar. „El însă, lăsând haina în mâinile ei, a fugit și a ieșit afară.” Dacă ar fi rămas – desigur, la început îi spusese: „Cum dar să fac eu acest mare rău și să păcătuiesc înaintea lui Dumnezeu?” (*Facerea* 39, 9). Cum să fac, zice, acest lucru? Cum să săvârșesc această faptă vi-

cleană și să mă aflu păcătos înaintea Domnului? Cum să devin preacurvar? Dar nu s-a limitat la aceasta, ci a fugit. Dacă ar fi continuat s-o sfătuiască pe femeia lui Putifar, să-i țină lecții de morală, ea, cu farmecele ei, l-ar fi răpus. Ar fi făcut ca patima să-i întunece mintea și, în cele din urmă, i s-ar fi plecat. De aceea și-a lăsat haina și a ieșit. A preferat să fugă gol decât să rămână acolo.

În martirologii este istorisită o întâmplare. Pe un tânăr de 22-23 de ani încercau să-l plece, prin tot felul de chinuri mucenicești, să-și lepede credința. El însă nu ceda. De vreme ce nu izbândeau nimic prin chinuri, eparhul cetății a poruncit să oprească acele cazne și să-l lase să se facă bine. Să-i dea mâncăruri hrănitore și gustoase ca să se refacă. După câteva luni, când s-a întremat, l-au dus într-o grădină. Era primăvară, copacii erau toți în floare, păsările ciripeau, izvoarele susurau. L-au legat pe tânăr de un pat cu așternut moale, l-au legat de mâini și de picioare și au adus o femeie de moravuri ușoare. Eparhul îi dăduse poruncă să încerce să-l atragă în păcat. De vreme ce, spunea el, nu s-a plecat prin chinuri, îl voi face să se plece prin păcat.

Ea a încercat la început să-l biruiască prin cuvinte. Tânărul s-a împotrivit. Văzând că prin cuvinte nu face nimic, s-a întins pe pat lângă el și a început, nu numai prin cuvinte, ci prin gesturi să-l provoace și să-i ațâțe patima. Tânărul ce să facă? Să fugă? Nu putea, era legat de pat, după cum

am spus, de mâini și de picioare. S-a gândit că mai avea puțin și ar fi căzut. Patima începuse să clocească înlăuntrul său, judecata începuse să i se întunece. S-a gândit și și-a zis: „Eu nu m-am lepădat de Dumnezeu, nu m-am lepădat de Domnul meu Iisus Hristos în fața atâtor chinuri cumplite și o să mă lepăd de El pentru o femeie stricată?” Întrucât n-a putut face altceva, ce-a făcut? Și-a mușcat limba și și-a tăiat-o în două cu dinții.

„Bine cugetând, a stins plăcerea prin durere.” A avut un gând foarte înțelept. Să stingă plăcerea prin durere. Întrucât nu putea face nimic altceva, și-a zis: „Numai durerea va stinge plăcerea.” Și îndată a paralizat din pricina durerii și a pierderii de sânge suferite. Acea femeie a fugit atunci și a spus: „Este de neclintit. A preferat să-și taie limba cu dinții ca să nu facă ceea ce am fi voit noi.” Atunci, turbat de furie, eparhul, văzând că tânărul îl biruise și cu aceasta, i-a poruncit călăului să-i ia capul. Și, în locul câtorva clipe de plăcere, se veselește acum în vecii vecilor lângă Domnul nostru. Este mucenic, nu-mi amintesc numele său. Fugiți, așadar, de desfrânare, nu vă împotriviți cu lecții de morală în aceste cazuri, luați-o la fugă! Numai așa vă veți izbăvi de păcatele trupești.

„Orice păcat pe care-l va săvârși omul este în afară de trup. Cine se dedă însă desfrânării păcătuiește în însuși trupul său” (*I Corinteni 6, 18*). Orice păcat pe care îl face omul este în afa-

ra trupului său, îi vatămă pe ceilalți, nu-i vatămă propriul trup. Desigur, se folosește de mădularile trupului său. Cel care fură își folosește mâna. Cel care vorbește împotriva își folosește limba, însă cel care desfrânează, întreg trupul său îl necinstește și îl întinează.

Acest verset a fost tâlcuit în multe feluri. Este unul dintre pasajele dificile, am spune, ale Sfinței Scripturi. Sfântul Isidor Pelusiotul a dat zece tâlcuiri posibile. Îmi place mult tâlcuirea Sfântului Anastasie Sinaitul. Sfântul arată că omul, săvârșind alte păcate, necinstește numai un mădular sau altul al trupului. Însă cine desfrânează este ca și cum ar jertfi diavolului principiul vieții, însăși sămânța sa. Adică, prin desfrânare se aduce pe sine însuși întreg jertfă diavolului. Prin aceasta păcătuiește în întreg trupul său. Îi dă diavolului tot trupul prin această jertfă pe care i-o aduce.

Învățăături din pilda fiului risipitor

În Duminica fiului risipitor (*Luca 15, 11-32*) sărbătorim cu toții. Și dumneavoastră, și eu. Cu toții suntem fii risipitori, toți ne-am îndepărtat de casa Părintelui ceresc și toți ne îndepărtăm câte puțin în fiecare zi. Să ne străduim, însă, a ne întoarce, ori de câte ori ne depărtăm, ca să primim sărutarea dragostei și a iertării de la Tatăl ceresc, Care niciodată nu Se arată „ofensat”

ori de câte ori L-am părăsi, ori de câte ori ne-am depărta de El, ci totdeauna așteaptă întoarcerea noastră. La Domnul neținerea de minte a răului este nesfârșită, după cum nesfârșită este și răbdarea Sa față de noi.

Unii au spus că, dacă s-ar pierde toată Evanghelia și s-ar salva numai pilda fiului risipitor, ea ar fi de ajuns ca să arate că Domnul nostru Iisus Hristos este Dumnezeu și că El a pregătit acest plan al Iconomieii Sale, acest plan al mântuirii pentru om.

Într-un mic tropar din imnografia Duminicii fiului risipitor, de la Laude, se spune: „Bunule Părinte, depărtatu-m-am de la Tine, dar nu mă părăsi, nici nu mă arăta netrebnic împărăției Tale. Vrajmașul cel cu totul viclean m-a dezbrăcat și mi-a luat bogăția; darurile cele sufletești le-am risipit ca un desfrânat. Deci sculându-mă și întorcându-mă către Tine strig: Fă-mă ca pe unul din argații Tăi, Cel Ce pentru mine Ți-ai întins pe argații Tăi, Cel Ce pentru mine Ți-ai întins pe cruce preacuratele Tale mâini; ca să mă scoți de la fiara cea cumplită și cu haina cea dintâi să mă îmbraci, ca un singur Multmilostiv” (Slava Laudelor Duminicii fiului risipitor).

„Bunule Părinte, depărtatu-m-am de la Tine” – Bunul meu Părinte, zice, Părinte al meu Multîndurate, Părinte al meu Multmilostive, „depărtatu-m-am de la Tine.” Te-am părăsit, am plecat de lângă Tine. „Nu mă părăsi” – dar Tu nu mă părăsi, nu mă lepăda. „Nici nu mă arăta netrebnic

împărăției Tale” – nici să nu mă arăți netrebnic și nevrednic de Împărăția Ta, deși aș merita aceasta. „Vrajmașul cel cu totul viclean m-a dezbrăcat și mi-a luat bogăția” – vrajmașul cel preaviclean, diavolul, m-a dezgolit și mi-a luat bogăția. Darurile, harismele toate pe care mi le-ai dat, diavolul le-a luat și m-a făcut gol de virtuți. În clipa aceasta sunt cu totul gol de virtuți. „Darurile cele sufletești le-am risipit ca un desfrânat” – toate darurile, harismele sufletului, pe care mi le-ai dat eu le-am risipit ca un desfrânat. Și m-am umplut de păcate, m-am umplut de patimi.

„Deci sculându-mă și întorcându-mă către Tine strig” – mă pocăiesc, mă ridic din căderea mea și mă întorc la Tine și strig: „Fă-mă ca pe unul din argații Tăi” – nu mă primi ca pe un fiu, nu sunt vrednic de aceasta, primește-mă ca pe unul dintre slujitorii Tăi năimiți. „Cel Ce pentru mine Ți-ai întins pe cruce preacuratele Tale mâini” – Tu, Care ai atâta îndurare, încât de dragul meu Ți-ai întins pe Cruce preacuratele Tale mâini. „Ca să mă scoți de la fiara cea cumplită” – ca să mă izbăvești, să mă smulgi din ghearele fiarei celei cumplite, celei înfricoșătoare, care este diavolul. „Și cu haina cea dintâi să mă îmbraci” – și ca să mă îmbraci iarăși cu veșmântul cel dintâi, cu hainele cele dintâi, preacurate, pe care le-am purtat când am ieșit din sfânta colimvitră și când eram fiu al luminii. Te-ai răstignit, așadar, Tu Însuși, ca să mă îmbraci iarăși cu această haină. „Ca un sin-

„gur Multmilostiv” – fiindcă Tu ești singur Multmilostiv, Cel singur plin de milă.

Și condacul zilei: „De la părinteasca slavă a Ta depărtându-mă neînțelepțește, în răutăți am risipit bogăția ce mi-ai dat. Pentru aceasta glasul desfrânatului aduc Ție: Greșit-am înaintea Ta, Părinte îndurate. Primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, și mă fă ca pe unul din argații Tăi.” La fel și aici. „De la părinteasca slavă a Ta depărtându-mă neînțelepțește” – fără de minte și fără de înțelepciune m-am depărtat de slava Ta părintească, de palatul Tău, al Părintelui meu ceresc. „În răutăți am risipit bogăția ce mi-ai dat” – am risipit, Doamne, în fapte desfrânate, în răutăți, în patimi bogăția ce mi-ai dat, adică bogăția cea duhovnicească. „Pentru aceasta glasul desfrânatului aduc Ție” – de aceea și eu, ca un desfrânat, strig, glăsuiesc și eu ca fiul risipitor: „Greșit-am înaintea Ta, Părinte Îndurate” – Părinte Multîndurate, am păcătuit înaintea Ta. „Primește-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, și mă fă ca pe unul din argații Tăi” – primește-mă, căci mă apropii acum cu pocăință. Și fă-mă și pe mine, rânduiește-mă ca pe unul dintre slujitorii Tăi, dintre slujitorii Tăi năimiți. Nu ca pe un fiu al Tău, nu sunt vrednic de aceasta. Știu cât sunt de nemernic, nu pot cere așa ceva. Îmi este de ajuns să mă primești ca pe unul dintre slujitorii Tăi năimiți.

Nu este o exagerare să spunem că întreaga taină a Dumnezeieștii Iconomii se exprimă prin

această pildă a fiului risipitor. Pilda fiului risipitor este cea mai bună zugrăvire, cel mai bun rezumat, cea mai bună sinteză a lucrării Dumnezeieștii Iconomii. Unde se afla omul și ce a făcut Dumnezeu, pe toate ni le istorisește această pildă.

Pilda de față ne oferă în principal trei învățături. Cea dintâi ne arată starea omului care se îndepărtează de Dumnezeu. Acesta era tânăr, fiul unui om bogat, de vreme ce avea slugi și mulți bani, și trăia fericit alături de tatăl său. Un prinț, am spune. N-a voit să rămână lângă tatăl său. A plecat, și-a luat averea pe care acesta i-a dat-o, partea ce i se cuvenea, și s-a dus și a cheltuit-o trăind o viață destrăbălată într-o țară îndepărtată. Și-a cheltuit toate câte avea, bunurile materiale pe care i le dăduse tatăl său. S-a întâmplat să fie atunci, după cum spune Evanghelia, foamete mare în acea țară, iar acesta, nefericitul, a ajuns să sufere de foame. Cel ce fusese mai înainte prinț. Și ca să poată trăi, a fost nevoit să păzească porcii, la această îndeletnicire a ajuns. Atât de mare îi era foamea, încât voia să mănânce din roșcovele pe care le mâncau porcii. Însă robii aceluia domn, care îl trimisese să pască porcii, nu-l lăsau nici roșcove să mănânce. Nu-i îngăduiau să le ia de la porci. Atât de mare era neîndurarea lor. „Și dorea să-și sature pânțelele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea” (Luca 15, 16), spune Evanghe-

lia. Așadar, era tragică situația acestui tânăr, care își părăsise casa părintească. Situația acestui prinț, care ajunsese să fie păzitor al porcilor. Mai mult sau mai puțin, aceasta este imaginea tuturor oamenilor. Mai întâi, desigur, a strămoșului Adam, care l-a părăsit pe Dumnezeu, amăgit fiind de diavolul, care i-a promis că va fi întocmai ca Dumnezeu. Și, deși putea să ajungă Dumnezeu după har, prin Dumnezeu, Adam a voit să devină Dumnezeu fără Dumnezeu, prin propriile sale puteri. Așadar, chipul lui Adam, dar și chipul fiecăruia dintre noi. Mai mult sau mai puțin, suntem cu toții fii risipitori. Toți am încălcat legea lui Dumnezeu. Toți suntem răspunzători înaintea lui Dumnezeu și pentru păcatul strămoșesc, pe care îl purtăm toți în lăuntrul nostru – prin Botez, desigur, ne izbăvim de el – dar și pentru păcatele personale. Am părăsit, așadar, cu toții legea lui Dumnezeu și de aceea Biserica noastră ne pune astăzi înaintea, la intrarea în Postul Mare, pilda fiului risipitor ca să ne îndemne să ne apropiem și noi de Dumnezeu. Să facem ce a făcut fiul risipitor. Cea dintâi învățătură a pildei se referă, așadar, la starea în care ajunge omul când se îndepărtează de Dumnezeu.

A doua învățătură este pocăința. Roadele pocăinței. La ce înălțime îl conduce pocăința pe om. Oricât de jos ar fi căzut, pocăința îl readuce la frumusețea cea dintâi. Îl face iarăși fiu și moștenitor al Tatălui său, de Care s-a despărțit.

„Rea este lenevirea, mare este pocăința”, spune o stihiră a Bisericii (al treilea tropar al Laudelor Utreniei Miercurii Mari). În Postul Mare Biserica întărește mult aceasta. Întărește foarte mult puterea pocăinței. Și o neîncetată glăsuire despre pocăință este întreaga perioadă a Triodului. A doua învățătură, așadar, se referă la nevoia tuturor de pocăință, dar și la marile roade ale acesteia. Ne curățește. „Pe cei ce fierbinte se pocăiesc” – pe cei ce se pocăiesc și se apropie – „cu mila îndurării îi curățești și îi luminezi și cu lumina îi unești, părtăși Dumnezeirii Tale făcându-i fără pizmuire”, cum spune Sfântul Simeon Noul Teolog în rugăciunea pe care o citim înaintea de Sfânta Împărtășanie. Ajung până la îndumnezeire.

Iar a treia învățătură pe care o tragem din pilda fiului risipitor este nețârmurita îndurare a lui Dumnezeu. Nici un păcat, oricât de mare ar fi, nu biruiește îndurarea lui Dumnezeu. De multe ori oamenii se descumpănesc, deznădăduiesc odată ce au căzut în păcate multe și grele. Nu este nimic care să biruiască marea îndurării lui Dumnezeu. Mare? Ocean este! Și acesta ar fi tot o imagine mărunță. Însă, fiindcă potrivit cu experiența noastră oceanele sunt tot ce avem mai cuprinzător, spunem că iubirea lui Dumnezeu și îndurarea Sa sunt un ocean nețârmurit. Așadar, oricâte ar arunca cineva în oceanul iubirii lui Dumnezeu, în oceanul îndurării lui Dumnezeu, munți întregi de-ar arunca, munții cei mai înalți,